

УДК 378.14:81'255.2:6(73)

Оксана Дудіна

ORCID iD 0000-0003-0405-5837

аспірант,
Інститут вищої освіти НАПН України,
вул. Бастіонна 9, 010014, м. Київ, Україна
rexiff@mail.ru

САМОСТІЙНА РОБОТА У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАГІСТРІВ З ТЕХНІЧНОГО ПЕРЕКЛАДУ В США

У статті представлено особливості самостійної роботи у професійній підготовці магістрів з технічного перекладу в США, визначено зміст та рівні самостійної роботи, обґрунтовано значення самостійної роботи як частини магістерської програми технічних перекладачів, виявлено етапи самостійної роботи магістрантів з технічного перекладу в університетах США, вивчено основні результати самостійної роботи для магістрів-перекладачів, а також ідентифіковано переваги набуття магістрантами здатності до самостійної роботи в контексті перспектив майбутнього працевлаштування.

Ключові слова: інноваційна діяльність; магістр з технічного перекладу; самостійна робота магістрантів; технічний переклад.

Вступ. Самостійна робота є важливим фактором підготовки магістрів з технічного перекладу в університетах США і часто пов'язана з іншими підходами до освіти, а саме таких як «персоналізація», «особистісно орієнтоване навчання» та «індивідуальне навчання». Обговорення ролі самостійного навчання часто виникає в контексті таких важливих питань, як роль відносин студент-викладач, а також роль інформаційних і комунікаційних технологій в процесі навчання та викладання.

Дослідження науково-педагогічної літератури за останнє десятиріччя висвітлюють розвиток світових освітніх тенденцій. Зокрема, питанням організації самостійної роботи магістрів присвячено роботи Е. В. Васильєвої, Я. Г. Гулецької, З. Ф. Підрочної, О.М. Мартинюк та ін. Вагомим джерелом для вивчення американської освітньої системи є праці Дж. Бен-Девіда, І. Р. Аурбаха, Дж. Брофі, Г. Перкінсона, О. Оришкевича, П. Сетлера, Дж. Брубахера, Р. Сторра, Ч. Дж. Пінга, Дж. Бічампа, Дж. Барроу, Г. Флендерса, Д. Хеннінгс, Н. Граунлунда та інших американських науковців.

Аналіз зарубіжної та вітчизняної педагогічної літератури показує, що проблема професійної підготовки фахівців з технічного перекладу в університетах США, зокрема на рівні магістратури, не була предметом системного дослідження.

Метою статті є виявлення особливостей організації самостійної роботи в підготовці магістрів з технічного перекладу в університетах США.

Особливості самостійної роботи у професійній підготовці магістрів з технічного перекладу: досвід США. Самостійна робота як ефективний метод навчання магістрів з технічного перекладу в США. Університети орієнтуються, перш за все, на

потреби суспільства, а також вимоги ринку праці та світові тенденції. Організація самостійної роботи в рамках підготовки магістрів з технічного перекладу в США передбачає якісне оволодіння іноземними мовами для технічного перекладу та використання перевірених методів і найсучасніших інформаційно-технічних засобів.

У своїх працях Ф. Фуллер розглядає самостійну роботу студентів як «специфічний вид навчальної діяльності» та вважає, що «формування знань, умінь і навичок студентів відбувається опосередковано через зміст і методи всіх видів навчальних занять» (Фуллер Ф., 1974, с. 112-122). Учений зазначає, що самостійна робота – «це форма навчальної діяльності студентів, у процесі якої вони планують роботу, здійснюють самоконтроль, коригують хід і результати її виконання» (Фуллер Ф., 1974, с. 43).

ЮНЕСКО надає дані, що в середньому в світі частка самостійної роботи студентів становить 50-70%. У США як у державних, так і в приватних вищих навчальних закладах на аудиторну роботу виділяється 20-35% від загального навчального навантаження, а решта відводиться на самостійну роботу. Американський студент кожного тижня має 15 астрономічних годин аудиторного навчання, а ще по 5 годин щодня витрачає на самостійне навчання (Шандрук С. І., 2012, с.167).

Самостійна робота майбутніх перекладачів характеризується накопиченням певного обсягу знань, навичок і вмінь, необхідних для вирішення пізнавальних завдань, особливо перекладацького характеру; формування у студентів психологічної установки на систематичне поновлення знань та розвиток умінь працювати з науковою та галузевою літературою; самоорганізацією студента в володінні

методами професійної діяльності, пізнання і поведінки в процесі навчання та професійного самовизначення (Васильєва Е. В., 2015, с. 418).

Самостійна робота в рамках підготовки з технічного перекладу надає можливість американським студентам розширювати свої інтереси не лише на навчальних курсах.

Умови організації самостійної роботи поділяються на зовнішні (спосіб керівництва, місце виконання, оснащеність) та внутрішні (властивості індивідуальності студента, рівень знань, мотивація, інтерес). Під час самостійної роботи важливим є як предметний результат навчальної діяльності (домашнє завдання, рецензія, проект тощо), так і особистісний результат, до якого відноситься стан особистості (самореалізація, самовизначення, саморозвиток) (Гулецька Я. Г., 2009, с. 77).

В університетах США кожного семестру визначаються члени кафедри / факультету для направлення магістрів на роботу / стажування. Більша частина самостійної роботи починається з вибору об'єкта або об'єктів, або теми, на якій магістрант зосереджується. Студент розробляє оригінальну інтерпретацію матеріалу, таку, що не представлена в науковій літературі, і використовує такі способи міркування або методи, які відображають його оригінальне мислення на основі дослідження, огляду наукової літератури, архівних даних, первинних документів, а також розгляд іншої відповідної або корисної літератури з інших сфер перекладу. Певний курс магістра з дослідження буде визначатися змістом його теми, таким чином, попередній список представляє лише деякі з типів джерел, на які магістр буде спиратися в проведенні свого дослідження, формулювати свої аргументи і писати свою статтю або дослідницьку роботу (Прінстонський університет).

Переваги самостійної роботи магістрів в США полягають в тому, що студенти можуть виконувати завдання з швидкістю, яка є зручною для них і їх стилю навчання. Завдання можуть бути визначені індивідуально і рівень деталізації може бути відрегульовано для кожного студента, який має змогу розвивати свою власну діяльність, таким чином, щоб опанувати навчальні курси якісно. Індивідуальна робота майбутніх магістрів-перекладачів також містить складні завдання, які студенти повинні розв'язати самостійно.

Самостійна робота надає студентам можливість працювати самостійно, але під керівництвом викла-

дача, за обраною темою або над творчим проектом. Часто самостійна робота магістранта навіть є йому ідеєю щодо незалежного дослідження, що виникає в ході навчання; наприклад, під час семінару, присвяченому використанню програмного забезпечення Google Drive для технічного перекладу, студент може розвинути інтерес до сервісу накопичення інформації в «хмарах» і попросити інструктора контролювати, щоб незалежне дослідження було зосереджено виключно в рамках цієї теми протягом наступного семестру. Студенти також можуть розвивати творчі проекти в таких областях, як технічний переклад, програмне забезпечення для технічного перекладу та інші, але не обмежуючись ними.

Викладач, керуючи індивідуальною роботою, забезпечує кожного студента завданнями, які вони повинні розуміти і вирішити проблему, працюючи самостійно. Під час виконання індивідуальної роботи магістри з технічного перекладу розвивають мотивацію, здатність до самоконтролю і ведуть пошуки нестандартних рішень. Важливою частиною магістерської програми є самостійна робота, яка полягає в курсовій роботі, дослідженні, проекті. Серед основних напрямів самостійної діяльності магістрів з технічного перекладу в США можна виділити такі:

- виконання письмових перекладів, їх аналіз і порівняння;
- робота з лексичним матеріалом;
- виконання зворотного перекладу, порівняння з оригіналом;
- обробка та запис перекладу наукової інформації;
- прослуховування плівок або перегляд передач, відеоматеріалів;
- спілкування з носіями мови;
- відпрацювання перекладу різних темпів мовлення;
- відпрацювання сполучуваності та її різних варіантів;
- тренування уваги;
- тренування пам'яті;
- розвиток мовлення;
- практичні заняття з «артистизму»;
- фонетичне тренування: артикуляція звуків і дикції;
- психологічні тренінги.

Кожен етап процесу формування професійної самостійності магістрів з технічного перекладу має свій зміст, що представлено у табл. 1.

Таблиця 1

Рівні самостійної роботи магістрів з технічного перекладу

Назва рівня	Опис рівня самостійної роботи
Відтворюючий або репродуктивний	Відповідає за формування вербальної (фонетичної, лексичної, граматичної) бази, за створення еталонів у пам'яті. На даному рівні відбувається засвоєння та закріплення нового матеріалу.
Напівтворчий або реконструктивний	Застосовуються вже набуті магістрантом знання, навички і вміння. На даному рівні вимагається від магістранта більшої розумової активності та творчості.
Творчий (креативний)	Пов'язаний з розвитком навичок і вмінь вирішувати складні комунікативні завдання. На даному рівні формується творча особистість.

На думку вчених, основними завданнями самостійної роботи студентів коледжів США є такі:

- 1) здобуття і зміцнення знань;
- 2) оволодіння загальноосвітніми вміннями: конспектування, систематизація, узагальнення навчального матеріалу;
- 3) розвиток пізнавальних здібностей: спостережливості, допитливості, активності в здобутті й застосуванні знань;
- 4) формування таких якостей майбутніх спеціалістів, як ініціативність, працелюбність, відповідальність, готовність до творчої діяльності, самовдосконалення;
- 5) формування позитивних мотивів навчально-пізнавальної діяльності;
- 6) стимулювання якісних змін в інтелектуальному, емоційному, соціальному розвитку студентів;
- 7) виховання культури розумової праці (Роман Р. М., 2010, с. 72-73).

Відомі американські дослідники Р. Бартон, Дж. Брюгген, І. Леона, Хю Тайлер та інші стверджують, що в вищих навчальних закладах США традиційні форми навчання – лекції, практичні заняття, семінари є підпорядкованими меті: надати магістрам орієнтир у їхній самостійній роботі, що буде здійснюватися без керівництва викладача, проте ним же спростовується та організовується (Бартон Р., 1970). Було виокремлено такі особливості самостійної позааудиторної роботи:

- гнучкість часових меж засвоєння знань, що дозволяє студентові просуватися у вивченні навчального матеріалу зі швидкістю, яка відповідає його здібностям;
- можливість опрацювати новий матеріал тільки після засвоєння попереднього;
- складання програми самостійного навчання самим студентом за допомогою комп'ютера та методичного керівництва викладача;
- використання аудиторних занять не тільки як форми спрямування самостійного навчання, а не як основного джерела інформації;
- підвищення ролі самостійної письмової роботи як системи завдань, що відповідає логіці опанування предмета й спрямовує методистів-консультантів (тьютерів) і викладачів для об'єктивної та оперативної перевірки знань студентів, корегування напряму самостійного навчального процесу (Бартон Р., 1970).

Самостійна робота магістрантів починається з аналізу літератури, студенти описують і оцінюють наукову літературу з теми, за своїм вибором. Навесні першого року, студенти пишуть науково-дослідну роботу в обсязі 20 сторінок за своїм вибором, яка визначена на консультаціях навесні. Студенти визначають, з ким вони хочуть працювати з кінця листопада або на початку грудня осіннього семестру; вони роблять це, коли вже досить наблизились і зрозуміли, що зможуть працювати з даним керівником, який поки що виступає як консультант проекту.

Самостійна робота завершується дипломною роботою або проектом, дослідженням і випускним комплексним іспитом. Магістерська робота являє собою найбільш складні оригінальні дослідження і написання (Прінстонський університет).

Усі випускники магістерської програми повинні скласти комплексний іспит в період весняного семестру. Одноденний іспит складається з двох частин: 1) захисту дипломної роботи, в якій студент узагальнює свої висновки і питання з дослідження щодо своєї дипломної роботи, перед комітетом з трьох членів кафедри / факультету (двох рецензентів магістерської роботи і третього члена кафедри / факультету) і 2) екзамену ґрунтується на знаннях студентів з практичних занять та самостійної роботи (Прінстонський університет).

Комплексний іспит доповнює самостійну роботу студента. Це дає можливість студентам отримати відгук про магістерську роботу та обговорити тему, методологію та вклад в технічний переклад їх дипломних робіт. Іспит також вимагає, щоб студент повернувся до змісту його дослідницької роботи, щоб синтезувати і визначити нові перспективи для цього дослідження самостійно, без нагляду членів кафедри / факультету під час підготовки до іспиту.

Хоча студентам рекомендується займатися самостійною роботою на факультеті, магістерська програма призначена для рівномірного балансу між незалежним дослідженням і досвідом в аудиторії. Тому індивідуальний проект включає в себе будь-яке поєднання результатів самостійного навчання, стажування та практичних занять, а також засвоєння підручників.

Необхідно зазначити, що в університетах США кожен студент має своє власне робоче місце для виконання робіт теоретичного та практичного характеру. Така умова забезпечує успішну реалізацію самостійної роботи під час навчання. Магістрант має доступ до різноманітних інформаційних ресурсів за фахом, які надає вищий навчальний заклад. Різноманітні інформаційні ресурси є доступними для будь-якого студента.

Наявність та доступність методичних рекомендацій надає здобувачу вищої освіти з технічного перекладу організувати свою самостійну роботу. Студент має доступ й до матеріалів для самоконтролю, що має великий вплив на успішне формування професійної самостійності майбутнього технічного перекладача. В університетах США викладачі проводять індивідуальні консультації раз на тиждень незалежно від відвідування їх студентами. Розклад консультації викладача є доступним для студентів. Магістри з технічного перекладу також мають можливість консультуватися з викладачами з приводу своїх проектів дистанційно. Роботу, яку магістранти самостійно зробили, надсилають електронною поштою у форматі звичайного тексту (plain text format) – Американського стандартного коду для обміну інформацією (American Standard

Code for Information Interchange) (Боукер Л, 2003, с. 203).

Найбільший успіх реалізації самостійної роботи в вищих навчальних закладах США є можливість магістрантам здійснювати апробацію результатів своєї роботи з технічного перекладу. У процесі апробації своїх результатів у студентів формують навички самоорганізації та самоконтролю, а також всі необхідні для майбутніх перекладачів якості як відповідальність за результат своєї роботи, активність, ініціативність, креативність та ін. (Васильєва Е. В., 2015, с. 420).

Сучасні умови навчання у вищому навчальному закладі вимагають від студентів навичок самостійної організації навчальної діяльності, вміння вчитися. Незаперечним є той факт, що здатність студентів здобувати знання формується в ході виконання ними самостійної роботи. Важливо сформулювати у них цілісну структуру діяльності навчання у взаємозв'язку всіх складових її компонентів (Тарасова Е. С., 2010, с. 73).

Особистісний сенс активності магістранта полягає не в засвоєнні кількості знань, їх знакової системі, а в формуванні цілісної системи компетентностей, що відповідає майбутній професійній діяльності. При цьому головне мати не просто кваліфікованого фахівця, виконавця, а творчу особистість, здатну до самореалізації, самоорганізації, самоосвіти та саморозвитку.

Висновки. Самостійна робота у професійній освіті магістра з технічного перекладу в університеті США представляє собою роботу, яку студент виконує без безпосередньої участі викладача, але за його завданням у спеціально визначений для цього час. Таким чином, магістрант свідомо намагається досягти поставленої викладачем мети, виявляючи свої зусилля і впроваджуючи в певній формі свої самостійні дослідження. Також, виявлено, що в США визначено основні напрями самостійної діяльності здобувачів вищої освіти з технічного перекладу, типові завдання та рівні самостійної роботи студентів.

Література

1. Васильєва Е. В. Самостійна робота як важливий фактор підготовки майбутніх перекладачів / Ельза Васильєва // Наукові записки. – Серія: Філологічні науки (мовознавство). – Кіровоград, 2015. – Вип. 136. – С.417-420.
2. Гулецька Я. Г. Організація самостійної роботи магістрів з використанням інформаційних технологій при вивченні іноземної мови / Я. Г. Гулецька // Вісник НТУУ «КПІ». Філософія. Психологія. Педагогіка : Зб. наук. праць. – К., 2009. – Вип. 3. – С. 75–81.
3. Роман Р.М. Формування педагогічної майстерності майбутніх учителів у вищій школі США: автореф. дис. на здобуття наук, ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.04 / Р. М. Роман. – К., 1993. – 20 с.
4. Тарасова Е. С. Обучение письменному переводу технической документации специалистов неязыковых специальностей (на примере патентов и руководств по эксплуатации) / Е. С. Тарасова // Вестн. Томского гос. пед. ун-та (Tomsk State Pedagogical University Bulletin). – 2010. – Вып. 6. – С. 71-75.
5. Шандрук. С. І. Тенденції професійної підготовки вчителів у США [Текст] : [монографія] / С. І. Шандрук ; Кіровогр. держ. пед. ун-т ім. Володимира Винниченка. – Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2012. – 495 с.
6. Barton R. A Primer on Simulation and Gaming / R. Barton. – Englewood Cliffs, N. Y. : Prentice-Hall, 1970. – 63 p.
7. Bowker L. Towards a collaborative approach to corpus building in the translation classroom / L. Bowker // American Translators Association Scholarly Monograph Series, 2003. – P. 193–210. DOI: 10.1075/ata.xii.14bow
8. Fuller F. A Conceptual Framework for a Professionalized Teacher Education Programme / F. Fuller // Theory into Practice, 1974. – № 13(2). – P.112-122.
9. The Trustees of Princeton University. [Офіційний сайт]. – Режим доступу : <https://artandarchaeology.princeton.edu/about-us/undergraduate/independent-work>.
10. UT Dallas School of Arts and Humanities Independent Study. [Офіційний сайт]. – Режим доступу : <http://www.utdallas.edu/ah/programs/graduate/independent-study.html>.

САМОСТОЯТЕЛЬНАЯ РАБОТА В ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКЕ МАГИСТРОВ ТЕХНИЧЕСКОГО ПЕРЕВОДА В США

Дудина Оксана, аспирант, Институт высшего образования НАПН Украины, ул.Бастионная, 9, 010014 г. Киев, Украина, gexiff@mail.ru

В статье представлены особенности самостоятельной работы в профессиональной подготовке магистров технического перевода в США, определены содержание и уровни самостоятельной работы, обосновано значение самостоятельной работы как части магистерской программы для технических переводчиков, выявлены этапы самостоятельной работы магистрантов по техническому переводу в университетах США, изучены основные результаты самостоятельной работы для магистров-переводчиков, а также идентифи-

цированы преимущества развития у магистрантов способности самостоятельно работать в контексте перспектив будущего трудоустройства.

Ключевые слова: инновационная деятельность; магистр технического перевода; самостоятельная работа магистрантов; технический перевод.

INDEPENDENT WORK IN PROFESSIONAL TRAINING OF MASTERS IN TECHNICAL TRANSLATION IN THE USA

Dudina Oksana, Postgraduate student, Institute of Higher Education, the National Academy of Educational Sciences of Ukraine, 9 Bastionnaya str., 010014 Kyiv, Ukraine, rexiff@mail.ru

The article presents the features of independent work in frame of the education of masters in technical translation in the United States. The content and levels of independent work are defined. We justify the value of independent work as part of the master's program of technical translation, identify the stages of independent work of undergraduates in technical translation in US universities, and study the main results of independent work for masters in technical translation. The benefits of masters-interpreters autonomy in the context of employability are identified.

An independent study is an important factor in the preparation masters in technical translation in the United States and is often associated with other approaches to education, such as «personalization», «learner centered teaching» and «individual training». The discussion of the role of independent learning often occurs in the context of important issues such as the role of the teacher-student relationship and the role of informative and communicative technology in learning and teaching.

The advantages of independent work of masters in the United States consist in the fact that students can perform tasks with the speed that is comfortable for them and their learning style. Tasks can be defined individually; the level of details can be adjusted for each student, who can develop his own activities, so as to learn the courses fully and well-done. The individual work of future technical translators also includes the challenges that students must solve alone.

Their independent work provides students with the opportunity to work independently, but under the guidance of the teacher, and in the frame of the chosen theme or creative projects. Often the independent study of the undergraduate casts him ideas for his individual project, which occurs during training; for example, during a seminar devoted to the use of software Google Drive for technical translation, the student can develop his interest in accumulating service information in the «cloud» and ask the instructor to supervise him in the independent study focused exclusively within the subject for the next semester. Students can also develop creative projects in areas such as technical translation, software in translation, but not limited to.

Keywords: independent work of master students; innovative activity; master in technical translation; technical translation.

Стаття надійшла до редакції: 08.01.2017

Прийнято до друку: 23.03.2017